

Ennek az írásnak a szerzője **Merza József**, a BOKOR Közösség „nagy öregje”, gyakorlatilag a kezdetektől meghatározó egyénisége; kiemelkedő jelentőségű tette, hogy 47 évesen, a Közösség tagjai közül elsőként tagadta meg a katonai szolgálatot. Szellemi-lelki életünket rengeteg írásával-előadásával gazdagította. Alábbi írásának közlésével 90. születésnapja alkalmából köszöntjük, s az általa kapott ajándékokért hálát adva, Isten áldását kérjük további életére is.

Legyetek mindig felövezve!

Aki útra készül, felveszi ruháit és szorosra húzza derekán az övet. Aki Isten útjaira indul, megköti derekát a szolgálat kötelével. Az apostol, a küldött állapota a felövezettség, mert útra készül, dolgozni készül, szolgálni készül, mert várja az Urat. A felövezettség a készség kifejezése, „igen” Isten küldő szavára, „igen” az apostoli szolgálatra. Felövezem hát magam, vállalom a küldöttséget. Van munkatervem, elképzelésem arról, hogyan lehet

eleget tenni e küldetésnek az adott körülmények között. Dolgozni kezdek, mert tudom, hogy egy elvégzett munka több a megvalósulatlan álmódásnál. Az Országról szóló tanítás a világ üdvösségének záloga, de csak akkor, ha a szó nem marad szekrénybe zárva, hanem elhangzik ajkamon. Az erős, felövezett ember így beszél: „Testvérek, mit cselekedjünk?” Az erős, egészséges embert a munkaprogram érdekli. Az alkotni, gyümölcsöt teremni vágyó ember még tovább is megy: az alapokra építve kidolgozza saját, egyéni jellemű munkatervét. Fejlődni, magasabb fokra lépni ugyanis annyi, mint az egyetlen alaphoz új szabadsági fokokat találni. Csak a tapasztalatlanok gondolják azt, hogy a szintek emelkedésével egyre inkább ugyanazt képzelik az emberek.

Az ember általában nem túl sokáig él tisztán tanítványi állapotban. 4-8-12 év elteltével már lábra áll valamilyen szinten. Ettől kezdve önálló lesz. Az önállóság ideje jóval hosszabb, mint a tanítványi korszak. Ebben a hosszabb időben többször és erőteljesebben jelentkezik a derékszíj letételének kísértése.

A közösségi élet első éveiben az ember rózsaszínűnek látja a világot. Jó együtt lenni a testvérekkel, jó

tanulni és vitázni az evangélium igazságairól. Minden érdekes, minden örömet jelent. El sem tudjuk képzelni, hogy az, amit csinálunk, valaha is megunható lenne. Amikor az apostolok gyülekezetében vagyunk, ne áltassuk magunkat azzal, hogy – ő, igen, a polgári foglalkozás szürke, érdektelen dolog, meg is untuk már, de – az Isten Országáért munkálkodás sohasem unható meg. *Minden tevékenységre rá lehet unni*, minden hivatás foglalkozással súly-

lyedhet. Az apostolság is lehet foglalkozás, az apostolság is ugyanúgy megunható, mint bármelyik polgári foglalkozás. Papjaink egyenesen veszélyeztetve vannak e szempontból, hiszen őket saját előljáróik is lebeszélhetik arról, hogy hivatásszerűen végezzék munkájukat.

Mielőtt arról gondolkodnánk, hogy honnan vegyük az erőt az unalom, a szürkeség, a kifáradás ellen, rámutatok arra, hogy az elmondottaktól függetlenül is van az apostoli munkának sikertelenségi vonatkozása: *a jó apostolnak el kell emésztődnie küldetésének teljesítése során*. Valahogy úgy, mint ahogy elég a gyertya. Jó, ha itt egy kicsit

félrerakjuk az iparművészeti szemléletet, hogy milyen szép a gyertya lángja, miközben fénnel tölti be a lakást. Milyen hangulatos! Tényleg az, de nem a gyertyának. Az ugyan is elég, de miközben világít, önmagát emészti, azaz semmisíti. A szép, díszes gyertyából – ha feladatát, önmagát nem kímélve, beteljesítette – marad egy viaszpacni, és egy fekete kanóccsutka.

A gyertyának bírnia kell ezt az önemésztődést. Az elégségek csak akkor van értelme, ha szépen és sokáig adta a fényét. Ezért az égő fonál köré viaszt öntenek, hogy táplálja az egyébként másodpercek alatt elégő fonál világosságát. Állandóan táplálkozunk kell nekünk is, mert különben kimerülünk és leállunk. Közhely ez, sokszor hallottatok már, de igaz közhely. A lelkesedés elszáll. Órák vagy napok múlva könnyen értelmetlennek, neveségesnek látjuk azt, amit korábban nagyra tartottunk, ami annyira világos volt.

Óvakodjatok a fáradtságtól! Nem arra a jóleső fáradtságra gondolok, amit az eredményesen elvégzett munka után érzünk; ami után jólesik a pihenés, a mély, nyugodt álom. Arra fáradtságra gondolok, ami a kifáradás, amit nem lehet egy éjszaka kipihenni, ami elkísér a következő napra. Amitől nem tudok másra figyelni, ami miatt nincs egy épkézláb gondolatom, ami miatt szótlanná válok. Aminek következtében gépiesen, rutinból csinálom – ha még csinálom – a már kényszernek érzett tennivalókat, és örülök, ha törölhetek egy programpontot a naptáramból. A fáradt ember veszedelmes helyzetben van. Nem tud reagálni mások gondolataira, félreért szavakat, mozdulatokat. Megszűnik a humorérzéke, sértődékeny-

nyé válik. A fáradtság nagyobb baj, mintsem gondolnánk.

Óvakodjatok az elkeseredéstől! Az elkeseredett ember szintén veszélyes helyzetben van. Beszéde hatástalan, taszítja az embereket. Hangjában felfedezik az elégedetlenséget, a boldogtalanságot, az ürességet. A keserű ember nem tud lelkesíteni másokat. A keserű ember érveit az emberek nem tudják jól megérteni. Az elkeseredett embernek nincs reménye, nem bízik a jövőben, nem bízik az útban. Az elkeseredett ember hajlamos az addig követett út elhagyására. Az ilyen ember könnyen rá lép a vigasztalást ígérő széles útra.

Ne legyen úrrá rajtatok a harag, a gyűlölet! A mi utunk nem egyszerűen egy másik út, amelyen – bár más elmélet zászlaja alatt – ugyanúgy köpködhetünk másokra, mint általában az ellenségek szokták. A szeretet útját választva, s emiatt viselve az ellentábor bírálatait vagy egyenesen rosszindulatú szankcióit, könnyen oda juthatunk, hogy haraggal, rossz esetben gyűlölettel tekintünk ellenfeleinkre, és észre sem vesszük, hogy szavunk, arckifejezésünk, felindultságunk messze nem sugároz szeretetet, hanem éppen sőt kimeríti a gyűlölködés ismérveit. Pedig szent céllal véljük tenni azt, amit teszünk. Testvérek! Ne hatalmasodjék el soha rajtatok a gyűlölet! Sok egyéb, káros hatása mellett azt is előidézi, hogy a rosszat keressük másokban, és ezzel olyasmiről is hibáztatjuk őket, amiben nem vétettek. A harag meghamisítja a valóságot, mert rontja a helyes látást, a valós értékelést.

Legyetek könnyűek! Ne terheljétek túl magatokat! A teherrel bajlás megbénít. A felesleges terhektől fáradunk el, a nagy fáradtságtól leszünk keserűek, a keserűség torokkollik haragba, gyűlöletbe. Természetesen sok más mindent is ajánlhatnánk a belefáradás ellen, de csak egy-két dolgot említek, mert a kevessebbre jobban oda lehet figyelni, mint a sokra. Megismétlem: Legyetek könnyűek! Semmit sem hoztunk erre a világra, és nem is vihetünk el semmit. Ha ennyival is ruhánk van, elégedjünk meg vele! Aki meg akar gazdagodni, kísértésbe esik. Már egyszerűen a felszaporodott tárgyak sokasága is bénít, mert raskogtatjuk őket, megtöltik a lakást, zsúfolttá teszik, nem látjuk tőlük azokat a tárgyait, amelyek fontosak lennének, keresgélünk, egész kedélyvilágunkra rátelepszik valami nyomasztó érzés. Ha meg gyűjtöge-

téssel kezdünk foglalkozni, elloholjuk időnket, a meg nem szerzett dolgokon jár az eszünk, belefáradunk az öncélú szerzésbe. Nagyon vigyáznunk kell a szabadságunkra. Sokféle módon rabul ejthet minket az önmagunkért élés. Módszeresen olyan helyzetbe kell tehát jutnunk, amelyben szabaddá válunk a jézusi cselekvésre. A sportolók izzasztják magukat, hogy lekínlódják magukról a súlyfelesleget. Az Országért nekünk is meg kell feszíteni erőnket. A szabadságnak itt is ára van.

Néhány rövid gondolattal akartam indítani saját önvizsgálódásotokat. Jobb emberekké kell válnunk, mert arra kötelez a küldetésünk. Aki azt a bátorságot vette magának, hogy másokhoz szóljon, az elkerülhetetlenül középpontba kerül. Beszélnek róla, tanulmányozzák az arckifejezését, a szavait, grafológiájuk az írását, belenéznek a családi életébe, megtárgyalják a házastársát, gyerekeit, vagyoni állapotát. Kevés az olyan ember, aki ért magából a szavakból is. Legtöbbjének elengedhetetlenül szükséges a példamutatás is, hogy cselekedeteink által igazolva lássák élethez való magunkat. Ezért felelősséggel tartozunk mondanivalónkért és annak saját életünkbeli megvalósításáért egyaránt.

Ami a mondanivalót illeti, az igazság mellett a mindenkori frissességre is törekednünk kell. Ez persze állandó gondot jelent: Lesz-e holnap is friss, naphoz illő szövegem? Anélkül, hogy sorrendet akarnék felállítani, elmondom, hogy mitől lesz holnap is jó szövegem.

Imádságtól. Ha ma van időm arra, hogy imádkozzam, és elgondolkozom Isten dolgain, akkor egészen biztos, hogy a Lélek sugallni fogja a holnapi mondanivalómat. A jó imádság ezen túl biztonságérzetet és nyugalmat ad, amelyben összedettedben és komolyabban kezdehetem meg a következő napot.

Olvasástól. Minden nap olvasnunk kell valamit, legyen az rövidebb vagy hosszabb lélegzetű írás. A jó olvasmány fejlődésünk, alakulásunk forrása, állandó nyitottságunk biztosítéka. Napról-napra változik a világunk, az olvasás segít minket, hogy nyomon kísérjük ezt a változást. Az olvasás révén felidézük a múltat és gazdagodunk annak tanulságaival. Számunkra a múlt nem kövület, hanem példák, tapasztalatok, kísérletek tárháza. A jó könyvtől tökéletesedik az elmélet, és az elmélet nagyon fontos annak, aki érdemlegeset akar tenni az Országért.

Munkától. Aki tesz valamit, az tud is róla beszélni. Bokrunk illem-szabályai, egyházrendje, több más etológiai eredménye abból született, hogy megpróbáltuk megteremteni a Jézus elképzelése szerinti közösségeket.

Sikereink és kudarcaink révén életté váltak az elméleti kategóriák, és észrevettük azokat a tételeket és feltételeket, amelyek által és amelyek között a jézusi közösség élni tud. Sokszor töltött el minket örömmel, hogy itthon is felfedeztük azt, amit külföldön is megláttak. Örömmel azért is teljesebb volt, hogy ezeket az eredményeket nem íróasztalmunka, hanem közösségi gyakorlat révén nyertük. Hiszek a tapasztalati teológiában, amint hitt benne Avilai Teréz, s minden bizonnyal sok más ember is, aki Isten felé igyekezett.

Csendtől. Imádságunk, elmélkedésünk, tanuló munkánk nélkülözhetetlen alapfeltétele a csend. A Lélek csak akkor tud megszólalni a különféle információs csatornákon át, ha a világ zajai nem zavarják ráhangolódásunkat. A mai világ sokféle zajszerzője alaposan megnehezíti még a fizikai csend megteremtését is. Rádió, televízió, magnefon, lemezjátszó – minden haszna mellett – megannyi csábító alkalom, hogy a rajtuk uralkodni nem tudó ember figyelmét elvonják az elmélyedéstől. És ha már legyőztük a gépek kísértéseit, még mindig ott van zajongó önmagunk. Fejünkben kavarnak elvégzendő feladataink, kötelezettségeink, gondjaink, és nem hagynak békén minket. A csend ezeken is túl van. Ne fáradjunk bele, hogy megtaláljuk! Kinccset lelünk ott, egész életünkre.

A testvérek szavára figyeltől. Az országépítés kollektív munka. A magányos ember – még ha sok adottsága van is – csak magányos ember. Minden testvér új nézőpont, új közlési csatorna a Lélek számára. Egyenrangú munkatársakat kell tehát keresnünk, hogy egyenrangú partnerek élő közössége is tolmácsolhassa nekünk Isten üzenetét. A könyv nélkülözhetetlen, mégis egyszerű volt álláspontot tükröz. A könyv statikus, a testvérek közössége dinamikus, alakuló, velünk együtt alakuló, fejlődő. A bennünket ismerő testvérek sajátosan, nekünk szólóan képesek megfogalmazni a fontos igazságokat. Ne mondjunk le soha erről az információs lehetőségről, ne utasítsuk vissza sohasem a velünk egyet akarók meglátásait, tanácsait!

Nagy dolgot művel az, aki bírja erővel, aki mindig felövezve, készen áll, aki nem fárad el. Bizony sokszor elfáradok magam is. Ilyenkor szívből hálát adok minden testvéremért, aki segít a csüggedtség óráiban. Képzeletben mellém lép egy hatgyermekes spanyol apa, aki elmondja, hogy milyen nehézségei vannak az embernek, ha a szelídség útjára lép; egy New York-i egyetemi tanár kifejezi azt a reményét, hogy egy eljövendő egyetemes zsinat majd határozottan állást foglal az erőszakmentesség mellett; megkapom J. levelét a börtönből, amelyben azt írja, hogy az elkezdett úton végig kell menni és nem szabad elcsüggedni. Folytathatnám még tovább, sokáig. Mi lenne az emberből, ha nem lennének testvérei!

Végezetül még egy gyakorlati elvet említék. Példákból láthatjátok, hogy a jelen helyzetben nem kívánatosak a mártírok. A tanúságtevő emberek nem sziklával találják magukat szembe, hanem párnázott falakkal. Nem ácsolnak keresztet a

Golgotán, hanem bolondot csinálnak az igyekvő emberből, és így megérjük az öregkort. Nincs eretnekégetés. A társadalom nem taszít el, hanem inkább kiszívja a levegőt a környezetemből. Minden attól függ, bírom-e a párnázott falú, légüres teret. Van elég feladat az életben, ott van a munkahely, ott van a család, meg még az elvégzésre váró apostoli munka. A puha, langyos közegben könnyen leáll az ember, de az is lehet, hogy az idegei mondják fel a szolgálatot a környező tompa, de mégis idegfeszítő csendben. *Alaposan meg kell szerkesztenem az életemet*, mert lehet, hogy 70 éves koromig kell tudnom hordani a készenlét derékszíjait, és 70 éves koromban kell tudnom fiatalosan megmozdulni és indulni golgotai tanúságtevésre. Honnan lesz akkor erőm?

Magányos hosszútávfutásra is be kell tudni rendezkedni. Meg kell találni a jó, egyenletes, kapdosás nélküli tempót, ha egyszer a körülmények úgy kívánják. Tudni kell

időnkint lazítani is, ha egyszer 70 évig kell bírnom. Takarékra kell venni az energiáimat, hogy jusson belőlük holnapra és holnaputánra is. Szükség van apró örömökre, belső békességre, nagy-nagy könnyűségre. Ki kell dobálnom az életemből a ballasztokat, hogy érezzem: velem az Isten, boldog vagyok, biztonságban élek Benne. Azt hiszem, nem megalkuvás ezt mondani. Az embernek csak egy élete van. Ha ezt az egy életet egészében odaadom Istennek, akkor már csak a körülmények és a célszerűség dönti el, hogy egyszerre adom-e oda Neki, vagy darabonként. Talán ez az utóbbi a nehezebb, mert hosszabb a virrasztás, hosszabb az éberség ideje.

Virrasszunk, testvérek! Éberségben és készenlétben várjuk felövezve Urunkat!

(A következő lépés c., Tápiószőlőben, 1981-ben elhangzott előadás részlete)

Örülni a más örömeinek

Az olimpia alatt egy férfi a tokiói metrón tíz embert késelt meg: áldozatul – ahogyan a rendőröknek elmondta – „boldognak tűnő nőket” szemelt ki.

Ilyet hallva az embernek eszébe jut a jelentős valószínűséggel bíró vicc, mely szerint az irigy ember nem azt kéri a jó tündértől, hogy ő is jusson egy tehénhez, mint a szomszédja, hanem azt, hogy azé is dögöljön meg.

Miért nem tudunk örülni a más örömeinek? Miért zavar bennünket, ha a másik ember boldog?

Miközben ezeket a sorokat írom, szinte hallom az indulatos ellenvetéseket: Hogyan lehetne örülni azok örömeinek, akik tisztességtelen módon, másokon átgázolva, érdemtelenül jutottak a fokozott elégedettségüket megalapozó pénzhez, vagyonhoz, pozícióhoz, befolyáshoz, sikerhez? És mi van a kárörvendőkkel, akiket a másik ember baja, vesztesége, kudarca tölt el örömmel?

Természetesen nem az ilyen esetekre gondoltam, hanem azok örömeire, akikről joggal feltételezhető, hogy a mindenképp való, mindenkit feltétel nélkül szerető, mindenütt jelenlévő, nagyvonalú és megbocsátó Isten együtt örül velük.

Az ilyen egyének tiszta szívből fakadó boldogsága fényt hoz a gyakran elsötétülő emberi világba. Ők nem elvenni akarnak, hanem adni: azt szeretnék, ha körülöttük minden ember boldog lenne, ha mindenki velük együtt örülne, s erre törekednek is, ezért tesznek is.

Mennyivel egyszerűbb, s célravezetőbb lenne, ha utat engednénk az öröm, a szeretet áramlásának, ha

átadnánk magunkat az általuk való kellemes ringatózásnak, mint azokat messziről irigykedve, gonosz szemmel nézni, megpróbálva az útjukba gátakat emelni.

A másik örömehez való pozitív hozzáállásra már kisgyermekkorban tanítani kellene a nyiladozó értelmű emberpalántákat, ehelyett ellenkező előjelű tendenciákat figyelhetünk meg. Sok családban azzal igyekeznek egy szem gyermekük kedvét elvenni a kistestvér követelésétől, hogy az eljövendő „sötét jövővel” ijesztgetik, amelyben osztoznia kellene testvéreivel a játékokon, valamint a szülők és a nagyszülők figyelmén, szeretetén: ezzel jó eséllyel megalapozva egy irigy, önző jellem kialakulását.

A többgyerekes családok jelentős részében pedig az jött divatba, hogy a testvérek jeles napjai alkalmából nemcsak az ünnepelt kap ajándékot, hanem valamennyi testvér, hogy egyik se érezze mellőzve magát: *ahelyett, hogy megtanítanák őket együtt örülni azzal, akinek éppen születésnapja/névnapja van.*

Valóban igaz tehát, hogy mint annyi mindennek, úgy egy szeretetteljesebb, együttérzőbb, boldogabb emberi világnak a megalapozása is gyermekkorban kell, hogy kezdődjön.

Kövágóörs, 2021. szeptember 6.

Zámbó Zoltán